

*старший викладач
кафедри соціальної роботи
і соціальної педагогіки
Херсонського державного університету*

НОРМИ ТА ПРАВИЛА У ПОВСЯКДЕННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА

Молодіжні організації, так само як і держава, у повному обсязі не можуть задовольнити потреби сучасної молоді [1,277-278]. Одним із чинників цього, на нашу думку, є результативність та ефективність діяльності цих організацій (або її відсутність), що спричинена також мотивами членства в організації самої молоді та метою створення молодіжної організації.

З нашої точки зору таке функціонування молодіжних організацій у взаємозв'язку із специфікою життєдіяльності регіону та територіальної спільноти в логічній послідовності схематично можна зобразити так: існуючі в певному регіоні проблеми відображаються на умовах життєдіяльності територіальної спільноти, серед проблем якої відокремлюються молодіжні потреби, які сьогодні намагаються задовольнити молодіжні організації та об'єднання, діяльність та функціонування котрих залежить від мети організації та мотивації її членів, які можуть бути як егоїстичними, так і суспільно корисними, що залежить від внутрішньої атмосфери та соціально-психологічного клімату в молодіжному об'єднанні, який спричинений в свою чергу наявними в організації правилами, порядками та нормами.

Зважаючи на вищесказане, ми вважаємо, що важливим моментом в дослідженні розвитку та функціонування молодіжних об'єднань та організацій може бути дослідження формальних та неформальних внутрішніх норм цих організацій як факторів, що впливають на результативність, ефективність та активну діяльність молодіжних організацій.

Беручи до уваги актуальність вивчення та дослідження формальних й неформальних норм та правил, якими керуються лідери, учасники й члени молодіжних організацій у повсякденній діяльності, в своєму дослідженні ми намагались вирішити наступні завдання:

- виявити формальні й неформальні норми та правила, що використовуються членами молодіжних організацій у повсякденній діяльності;
- підтвердити або спростувати висунуті автором гіпотези щодо дотримання лідерами, членами та учасниками молодіжних організацій формальних й неформальних норм та правил.

Також нами було висунуто гіпотези, які базуються на припущенні, що:

- більшість молодіжних рухів та організацій не дотримуються формальних норм та правил, котрі регламентуються державною та статутною документацією;
- більша частина лідерів, членів та учасників молодіжних рухів й організацій керуються в повсякденній діяльності частіше неформальними правилами, аніж формальними нормами.

Виходячи з того, що еліта молодіжного руху (лідери та керівники молодіжних об'єднань), яка приймає відповідальні рішення, причетна не лише до реалізації молодіжної політики та зворотнього зв'язку щодо ефективності прийнятих рішень, а й впливає на ефективність функціонування рухів та організацій, виступає ініціатором появи нових напрямів у їх діяльності, експертами даного дослідження ми обрали саме лідерів та керівників молодіжних організацій м. Херсона та херсонської області, які дали згоду на участь у опитуванні. Вони являють собою, на нашу думку, висококваліфіковану групу експертів, які не тільки здатні оцінити позитивні та негативні наслідки молодіжної політики стосовно молодіжних громадських організацій, визначити власну модель їх подальшого розвитку, але й вплинути на клімат усередині організації, бути прикладом для наслідування, мотиватором ефективної роботи членів організації, і як наслідок ефективного функціонування руху.

Нами було опитано 26 експертів - офіційних лідерів молодіжних

громадських організацій, які дали згоду на глибоку та докладну бесіду. Для вивчення їх думки було використано соціологічний метод - напівструктуроване інтерв'ю.

З метою з'ясування ступеня узгодженості наявних формальних норм (що зафіксовано в нормативних та статутних документах) щодо їх дотримання членами організації, учасникам опитування було запропоновано низку відкритих питань, відповіді на які висвітлювали основні документи, що регулюють діяльність організації, зміни в статутних документах стосовно появи чи розширення раніше заявлених цілей, ставлення членів організації до функціональних обов'язків.

Щодо основних документів, які регулюють діяльність даних організацій, усіма керівниками (26 осіб) було вказано Статут організації та державні законодавчі документи (Закони України, Постанови Верховної ради України та Розпорядження Президента України) [2, 61-68]. Зміни до статутної документації вносили протягом свого функціонування 8 об'єднань, з метою розширення діяльності та охоплення нових сфер та напрямів у роботі з молоддю. 16 молодіжних лідерів зазначили, що під час написання статутів організацій було враховано можливість змін з метою функціонування об'єднання та прописано широке коло напрямів роботи з молоддю та населенням області. 2 - мету організації в статутних документах не змінювали, але «завдання організації додавались до зазначених у статті згідно з розширенням напрямів діяльності об'єднання та виникаючими обставинами»

Напівструктуроване інтерв'ю з керівниками молодіжних організацій спростувало припущення автора стосовно того, що більшість молодіжних рухів та організацій не дотримуються формальних норм та правил, які регламентуються державною та статутною документацією. Всі 26 опитаних керівників молодіжних об'єднань наголосили на тому, що всіх членів об'єднання ознайомлено зі статутом організації та власними функціональними обов'язками. Стосовно виконання обов'язків членами молодіжних організацій, 23 лідери відзначили, що всі відповідально ставляться до обов'язків і в повному

обсязі їх виконують. У якості мотивації виконання цих норм для керівників, співробітників та членів організацій було зазначено трудові договори та виплату заробітної плати, а щодо волонтерів та учасників певних акцій – для них мотивом дотримання норм та правил, прописаних у статутній документації організації, виступає імідж молодіжної організації, перспективи особистісного росту в межах даного об'єднання, перспективи розвитку самої організації, цікаве дозвілля, що зазвичай влаштовують активні молодіжні об'єднання для своїх членів, учасників та волонтерів. І тільки 3 керівники вказали, що приблизно 60% членів відповідально ставляться до виконання функціональних обов'язків, а причиною невиконання обов'язків членами організації назвали мотивацію, яка не завжди «покриває» покладені на них ролі. Серед найпоширеніших формальних норм, якими частіше за все нехтують члени організації, було вказано на несвоєчасну звітність, запізнення на роботу, перекладання своєї роботи на інших членів організації.

У числі інших норм та правил, що регулюють поведінку членів молодіжних об'єднань і як наслідок впливають на функціонування всієї організації, молодіжними лідерами названо неформальні норми (корпоративні правила, звичаї, традиції), що наявні, на нашу думку, у всіх молодіжних організаціях. Майже половина лідерів (12 організацій) заперечили існування у них корпоративних правил або норм, але підтвердили наявність традицій та звичаїв.

Серед найбільш поширених неформальних норм керівниками молодіжних об'єднань було зазначено саме традиції та звичаї, з якими зазвичай ознайомлені не тільки члени молодіжного об'єднання, а також волонтери й учасники, які час від часу беруть участь у діяльності організації та проведенні певних заходів та акцій. Серед них найчастіше називались наступні: святкування днів народження членів організації, святкування календарних та професійних свят (влаштовуються вечірки, корпоративні свята, фуршети), спільні ігри та проведення дозвілля (виїзди на природу, екскурсії тощо).

На запитання «Якими правилами – формальними, неформальними - переважно керуються члени організації?», 13 лідерів (50% опитаних) відмітили, що формальними (виконують посадові обов'язки), а інші 13 лідерів - неформальними, пояснивши це тим, що перш за все в громадську, тим паче молодіжну, організацію люди об'єднуються через поклик серця або спільні інтереси.

Щодо дотримання норм та правил у повсякденній роботі членами організації, всі опитані лідери погодились із тим, що члени організації в силу можливостей, зацікавленості, мотиваційного аспекту та очікуваного результату виконують функціональні обов'язки, що не завжди відповідають наявним ресурсам та мотивації самих членів. Часто виконання обов'язків та сумлінна робота виконуються членами об'єднання не скільки заради заробітної плати, скільки через підтримку спільної ідеї, бажання приносити користь, спираючись на частковий альтруїзм членів організації. Що частково підтвердило висунуту автором гіпотезу дослідження стосовно того, що більша частина лідерів, членів та учасників молодіжних рухів й організацій керуються у повсякденній діяльності частіше неформальними правилами (які об'єднують людей та створюють соціально-психологічний клімат всередині організації) аніж формальними нормами.

Література

1. Черкашина Т.О. Молодіжні рухи як суб'єкт суспільно-політичних процесів: Збірник наукових праць ДонДУУ «Сучасні суспільні проблеми у вимірі соціології управління». - Т.ХІ. - Вип.146.- Серія «Соціологія». - Донецьк:ДонДУУ.-2010.-С.275-282.

2. ЧеркашинаТ.А. Законодательная база развития молодежного движения в Украине // Сборник материалов Международной заочной научно-практической конференции «Социология, политология, философия и история: современные тенденции развития» (17 октября 2012 года) –Новосибирск: Изд. «Сибирская асоциация консультантов», 2012.- С.61- 68.

Анотація

Черкашина Т.О. Норми та правила у повсякденній діяльності молодіжних організацій: експертна оцінка. – Стаття.

У статті розкривається думка лідерів молодіжних організацій та об'єднань м. Херсона та херсонської області щодо наявності формальних та неформальних норм й правил, що можуть виступати чинниками ефективної, результативної діяльності молодіжних організацій на Херсонщині.

Ключові слова: молодіжна організація, молодіжні об'єднання, формальні норми, неформальні норми, Статут, звичаї, традиції.

Аннотация

Черкашина Т.А. – Нормы и правила в ежедневной деятельности молодежных организаций: экспертное оценивание. - Статья.

В статье раскрывается мнение лидеров молодежных организаций и объединений г. Херсона и херсонской области относительно существования формальных и неформальных норм и правил, которые могут выступать факторами эффективной, результативной деятельности молодежных организаций в херсонском регионе

Ключевые слова: молодежная организация, молодежные объединения, формальные нормы, неформальные нормы, Устав, обычаи, традиции

Summary

Cherkashina T.A. The rules and regulations in the daily activities of youth organizations: expert evaluation. – Article.

The article reveals the opinion leaders of youth organizations and associations of Kherson and Kherson region with respect to the existence of formal and informal rules and regulations, which may deter efficient, effective activities of youth organizations in the Kherson region

Keywords: youth organization, youth associations, formal rules, informal norms, regulations, customs, traditions.